

ҚАРШИ ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

**ИЖТИМОЙ ФАНЛАРНИ ОЛИЙ
ТАЪЛИМДА ЎРГАНИШНИНГ
ДОЛЗАРБ НАЗАРИЙ - МЕТОДОЛОГИК
МУАММОЛАРИ**

Республика илмий-амалий конференция
материаллари

Қарши - 2017

барча даврларда моҳиятан барқарорлигини очиб бериш, мазмунан бойиб, такомиллашиб келганини, уларда умуминсонийлик ва миллийлик доимо узвий боғлиқ бўлганини кўрсатиш имконини беради.

MILLIY G'OYA VA MAFKURANING MA'NAVIYAT BILAN UZVIY ALOQADORLIGI

N.O'roqova - fal.f.n., kat/o'qit., QarDU
A.Jabborova - magistrant, QarDU

Jamiyatni jipslashtiruvchi, millatni millat qiluvchi, uning bugungi kungi dolzarb vazifalarini, uzoq kelajagini, istiqbolini aniqlab beruvchi, xalqni yangidan yangi tashabbuslarga ilxomlantiruvchi, safarbar etuvchi kuch bu milliy g'oya va milliy mafkuradir.

Milliy g'oya deganda, biz uni O'zbekistonda yashovchi tub millat g'oyasi deb tushunmasligimiz kerak. Milliy g'oya mamlakatimizda yashovchi millat va xalqlar manfaatlarini va haq-huquqlarini kamsitadigan, milliy nizo va ziddiyatlar chiqaradigan g'oya emas, aksincha, milliy g'oya O'zbekistonni o'z vatani deb biluvchi, uning istiqboli uchun mehnat qiluvchi barcha millat va elatlarning manfaatlarini va ehtiyojlarini hisobga oluvchi, ezgu maqsadlar sari birlashtiruvchi, ularni himoya qiluvchi umumiy g'oyadir.

Har qanday jamiyat g'oya va mafkurasini ma'naviyatga asoslanadi. Hayot ko'rsatadiki, xalq ma'naviyatidan, milliy ildlizlardan mahrum, tashqaridan zo'rlik bilan singdirilgan g'oya xalqning iymon-e'tiqodiga ayiana olmaydi, u yotligicha qolaveradi. Oqibatda bunday g'oya va mafkura tanazzulga uchraydi. Bunga totalitar tuzum va ma'muriy buyruqbozlik manfaatlaridan kelib chiqqan kommunistik g'oya va mafkuramisol bo'la oladi.

илгор дурдона асарларини таҳлилга жалб этиш кийин. Таъкидлаш лозимки, таҳлил объекти сифатида олинган адабий мерос намуналари адабиётимизнинг бир-биридан фарқ қиладиган, халқимиз ҳаётининг сифат жиҳатидан турли тарихий даврларига мансуб, айна пайтда ўз даврининг асосий ижтимоий ривожланиш тенденциялари ва муаммоларини очиб берадиган асарлар бўлиши лозим. Айнан ўз даври муаммолари ва тенденцияларини ақс эттириш адабий мерос намуналарини таҳлил объекти сифатида танлашнинг асосий мезони бўла олади.

Миллий ғоямизнинг у ёки бу маънавий илдининг вужудга келиши, ривожланиш тарихи, қонуниятлари, бу қонуниятларнинг ижтимоий-фалсафий фикрлар ривожланишининг умумий қонуниятлари билан турли даврлардаги алоқадорлиги, конкрет боғланиши аспектида маҳсус ўрганилган эмас. Ушбу масалаларнинг айрим жиҳатларига ижтимоий фалсафа йўналишида мавзунини очиб бериш зарурати талаб қиладиган даражадагина мурожаат этилган.

Адабий меросда ақс этган у ёки бу маънавий илдининг қандай ижтимоий мазмун касб этгани, қандай ижтимоий вазифани ўтагани, халқни нимага, қандай қорлагани, даъват этгани, барқарорликка, тинч-тоғувликка, жипсликка, ваганпарварлик ва инсонийлик туйғуларини шаклланишига, ижтимоий тараққиётга хизмат қилгани, халқнинг долзарб ижтимоий муаммолари, эҳтиёжларини ифодалагани. Холис ва илмий методологик жиҳатдан тўғри ўрганилиши лозим. Миллий ғоямизга алоқаси йўқ диний, сўфиёна асарларни, ёки коммунистик мадҳоллик руҳидаги асарларни миллий ғоя илдири сифатида эмас, балки адабий мерос сифатида ўрганиш лозим. Ушбу масалада эклектик ёндашувга йўл қўйиб бўлмайди. Фақат тўғри илмий методологик ёндашув маънавий илдининг илдининг халқимиз ҳаётида улкан ижтимоий аҳамиятини,

Xalqning, millatning hayoti ehtiyojlarida kelib chiqadigan, uning ma'naviyatidan oziqlanadigan, ezgu maqsadlar yo'lida birlashtira oladigan g'oyagina milliy g'oya bo'la oladi. Milliy g'oya millat ma'naviyatining o'ziga xos ko'rinishi bo'lib, milliy an'analari, urf-odatlar va turmush tarzi asosida shakllanadi. U xalqning oiliy maqsadini orzu umidlarini ifoda etadi. Bunday milliy g'oya shakllanishi, xalq tomonidan to'g'ri qabul qilinishi uchun jamiyat a'zolari ma'naviy jihatdan yetuk bo'lishlari, yangi ijtimoiy-siyosiy jarayonlar mohiyatini tushunishlari, amalga oshirish kerak bo'lgan islohotlarni siyosiy, huquqiy, ma'naviy va ijtimoiy jihatdan ehtiyoj darajasiga aylantirishlari lozim. Zero, Birinchi Prezidentimiz Islom Karimov ta'biri bilan aytganda: "Milliy g'oyada mujassam bo'lgan buyuk maqsadlarni ro'yobga chiqarish avvalambor jamiyatimiz va shu jamiyat a'zosi bo'lish har qaysi insonning ma'naviy olami va dunyoviy qarashidagi ijobiy o'zgarishlar bilan bevosita bog'liq ekanini unutmash zarur".⁷⁸

Shu o'rinda ta'kidlash lozimki, milliy g'oyani harakatga keltiruvchi kuch bu milliy mafkuradir. Milliy mafkuraning kuch-quvvati esa u jamlanadigan ma'naviy zaminda vujudga keladi. Birinchi prezidentimiz Islom Karimov milliy mafkurani "xalqni - xalq, millatni - millat" qiladigan qudratli ma'naviy omil sifatida ta'riflaydi. Islom Karimovning "O'zbekistonning o'z istiqloli va taraqqiyoti yo'li" risolasida milliy g'oya va mafkuraning ma'naviyat bilan uzviy aloqadorligi masalasiga alohida e'tibor berilgan va milliy mafkura qudratli ma'naviyatga tayanmog'i lozim, degan fikr izchil asoslangan.

Milliy mafkuramizning ma'naviy asoslari sifatida umuminsoniy qadriyatlarga sodiqlik, milliy merosga munosabat, uni saqlash va rivojlantirish, insonning o'z

⁷⁸ Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat - yengilmas kuch. T.: "Ma'naviyat", 2008, 76 b.

akoniylarni erkin namoyon eta olishi, vatanparvarlik oyalari ilgari surilgan. Milliy mafkura xalqimizni kelajakka honch, e'tiqod ruhida tarbiyalovchi g'oyaviy qurol, jamiyatning barcha a'zolarini ezgu maqsad yo'lida birlashtiruvchi ma'naviy omil. Zero, mafkura jamiyat rivojiga u yoki bu arajada ta'sir etadi. Mafkuraning jamiyat va inson o'rtasidagi munosabatlarini belgilovchi ma'naviy mezonlar uyg'unligi, muminsoniy qadriyatlarga qanchalik asoslanganligi darajasi bilan jamiyat ravnaqi belgilanadi. Ya'ni ma'naviyat inson ruhu intilishlarining ma'rifiyligini ta'minlovchi mezon o'laroq azolat va jaholat yo'llarini to'suvchi omil bo'lib xizmat qiladi. Ta'kidlash lozimki, jamiyat ijtimoiy rivojlanishida mafkuralar xilma xilligini joriy etish, aholining milliy turmush ta'fakkur tarzidan, xalq an'analari, urf odatlari va uning ma'naviyatidan kelib chiqqan holda amalga oshirishni taqozo etadi.⁷⁹

Milliy g'oya va mafkura xalqning haqiqiy tub manfaatlarini ifodalay olsa, jamiyat miqyosida aksariyat fuqarolar, ijtimoiy qatlamlar tomonidan tan olinsa, ma'naviyatning barcha sohalariga kuchli ta'sir ko'rsatadi, tarbiyaning qudratli omillaridan biriga aylanadi.⁸⁰

Xulosa o'rinda aytish mumkinki, milliy g'oya va mafkuramiz O'zbekistonning mustaqillikka erishish va mustahkamlash haqidagi eng ilg'or qarashlar majmui, xalqni kelajakka ishonch, e'tiqod ruhida tarbiyalovchi, jamiyat a'zolarini shu ezgu maqsad yo'lida birlashtiruvchi omil bo'lib hisoblanadi. Milliy g'oyaning milliy mafkura bilan chambarchas bog'liqligini, ular o'rtasidagi munosabatlarni, shuningdek, milliy o'zlik va ma'naviyat bilan har tomonlama ijtimoiy taraqqiyot va hozirgi zamon jahon sivilizatsiyasiga qo'shilish yo'lida

⁷⁹ Alimardonov T. Jamiyatda siyosat va axloq muvozanati muammolari. T.: 2008, 67-68 b.

⁸⁰ Erkayev A. Milliy g'oya va ma'naviyat. T.: "Ma'naviyat", 2002 y, 6 b.

tivojlantirilgan O'zbekistonning butun ijtimoiy siyosiy hayoti bilan uzviy bog'liqligini ko'rsatish, milliy g'oyani va uning negizida kamol topadigan milliy mafkurani keng xalq ommasiga singdirish lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat –yengilmas kuch. T.: "Ma'naviyat", 2008, 175 b.
2. Erkayev A. Milliy g'oya va ma'naviyat. T.: "Ma'naviyat", 2002 y, 240 b.
3. Alimardonov T. Jamiyatda siyosat va axloq muvozanati muammolari. T.: 2008, 143 b.

ИЖТИМОЙ МОСЛАШУВ МАРКАЗЛАРИ ЖИНОЯТЛАРНИ ОЛДИНИ ОЛИШДА МУСТАХКАМ ХУҚУҚИЙ АСОС СИФАТИДА

А.Ёқубов – кат'ўқит., ҚарДУ

"Ижтимоий мослашув марказ"ларнинг мақсади озодликдан маҳрум қилиш жойларидан бўшатиш ва ижтимоий-фойдали алоқаларини йўқотган шахсларнинг ишда ва турмушда ўрнашишлари, уларни моддий-маиший таъминлаш, ижтимоий мослашувларига ёрдам кўрсатишдир. Шунингдек, ушбу марказлар меҳнат биржалари, ички ишлар органлари, ёпиқ турдаги даволаш муассасалари, вояга етмаганларга ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказлари ишини мувофиқлаштирган ҳолда олиб боришлари керак.

"Ижтимоий мослашув марказ"ларининг вазифалари аниқ белгилаб қўйилган бўлиб, улар қуйидагилардан иборат:

а) жазони ўтаган шахсларнинг кийим-бош, пойабзал, озиқ-овқат, яшаш учун тўлашлардаги минимал эҳтиёж-

ларини қондирадиган миқдорда уларга бир марталик нафақа тўлаш;

б) жиний жазони ўтаб чиққан шахсларнинг яшаш жойидан қайдан ўтиш, шунингдек, хужжатларни, жумладан, йўқотилган меҳнат дафтарчалари, дипломлар, пенсия гувоҳномалари олишларини, уларнинг ишда ва турмушда ўрнашишлари, меҳнат ва яшаш жойи билан таъминлашлари, даволанишга, қариялар ва ногиронлар уйлариغا йўлланма олишларини назорат қилишда бевосита иштирок этадилар.

Ўзбекистон Республикаси Жиноят-ижроия кодексининг 171-моддасига биноан жазони ижро этиш муассасаси маъмурияти озодликдан маҳрум этишга ҳукм қилинган шахсларнинг жазони ўташ муддати тугашига узоғи билан уч ой қолганда уни озодликка чиқаришга тайёрлаш, меҳнат ва турмушда ўрнашишга бўлган эҳтиёжини аниқлаш, унинг муассасадан озод бўлгандан кейинги ҳуқуқлари ва мажбуриятларини тушунтириш мақсадида маҳкум билан тарбиявий иш олиб боради. Ишда ва турмушда ўрнашишга муҳтож шахслар аниқланган тақдирда муассаса маъмурияти олдиндан маҳкум яшашни мўлжаллаётган жойдаги озодликдан маҳрум этиш жойларидан озод бўлган шахсларнинг ижтимоий мослашуви марказини унинг озод қилиниши, турар жойи бор-йўқлиги, меҳнат қобилияти ва ихтисоси тўғрисида хабардор этади.

Муассаса маъмурияти айти бир вақтда устидан ички ишлар органларининг маъмурий назорати ўрнатилиши зарур бўлган шахсларни аниқлайди ва қонун хужжатларида белгиланган тартибда судга тегишли тақдимнома қиритади⁸¹. Бироқ рецидив жиноятларнинг сабаблари ўрганилганда, жазони ўташ жойларидан озод этилган

⁸¹ Қаранг: Ўзбекистон Республикасининг Жиноят-ижроия кодекси. – Т. 2016. 81-82 б.

IJTIMOIY ONG SHAKLLARI VA MA'NAVIYAT

G. Rahmonova – magistrant, QarDU

Ma'naviyat ijtimoiy hodisa sifatida ijtimoiy ong shakllari bilan uzviy bog'liqlikda tivojlanadi. Ijtimoiy ongning mohiyatli, sobit, qadriyatlar darajasiga ko'tarilgan qismi ma'naviy ongdir. Ma'naviy ong ham, ijtimoiy ong kabi, ikki darajaga, turli nisbatan mustaqil shakllarga ega – e'tiqodiy (falsafa, din), axloqiy, estetik, siyosiy, huquqiy, ilmiy, ekologik ong shakllaridan iborat. Ijtimoiy ong va ma'naviy ongning bir-biridan farqi shundaki, ijtimoiy ong jamiyatdagi insonlar o'rtasidagi munosabatlarning barchasini, bu munosabatlar xoh ijobiy, xoh salbiy bo'lsin o'zida ifoda etadi, ma'naviyat esa faqat barqaror sobit ijobiy qarashlar va g'oyalarni o'zida aks ettiradi. Ma'naviyat faqat ma'naviy ongdan iborat emas. U predmetlashgan ma'naviy madaniyat, iroda, muhit sifatida ham mavjud.

Ma'naviyat va ijtimoiy ong shakllari o'zaro bir-biri bilan doimo aloqada. Ijtimoiy munosabatlar davomida ijtimoiy ong shakllari ma'naviyatga, ma'naviyat esa o'z navbatida ijtimoiy shakllariga ta'sir qiladi, ba'zan bir-biriga aylanadi. Shu tartibda ular doimo bir-birini taqozo etadi. Quyida ma'naviyat va ijtimoiy ong shakllarining o'zaro bog'liqliklari haqida to'xtalamiz:

Ma'naviyat bilan din masalasi olib qaraylik. Mohiyatan din inson hayotining ajralmas qismidir. Chunki din insonlarga og'ir damda ko'mak beruvchi, hayotiga ma'ni bag'ishlovchi, ruhiy ishonch bag'ishlab, noma'lum "g'ayri" kuchlar oldidagi qo'rquvdan xalos bo'luvchi, yo'qotishlarga duch kelgan yupatuvchi kuchdir. Din-tarbiya institutidir. Shu bois diniy – shariy tamoyillar va me'yorlar, hadisi – sharifdagi o'g'itlar axloq – odob qoidalari bilan chambarchas bog'liq. Odamlar o'rtasidagi munosabatlarni tartibga solishda din asosiy vositalardan biridir. Binobarin, ma'lum xulq – atvorga

273

орқали бажарилади, чиқарилган фарқлар сони «гурух хатоси» бўлимига ёзилиб, юқоридан паства караб кушиб чиқиб, умумий сон келиб чиқади. Таълим берувчи якка ва гурух хатоларининг умумий сони бўйича тушунча беради уларни алоҳида – алоҳида шарҳлаб беради. Тошширикни талабалар аввал якка тартибда бажарадилар ва ўзларининг жавобларини “Якка баҳо” га белгилайдилар.

Бажарилган вазибаларни кўйидагича баҳолаш мумкин:

Таълим олувчиларнинг жавоблари таълим берувчи тамонидан берилган «тўғри жавоб»нинг яримидан кўлига тўғри келган бўлса, демак «кониқарли», 75% тўғри келган бўлса «яхши», 100% тўғри келган бўлса «аъло» деб белгилаш мумкин.

«Нима учун?» схемаси технологияси. Бу технологиядан шакллантирилган муаммо юзасидан «нима учун?» саволи кўйилиб унга ҳар бир талаба-ўқувчи ўзининг қарашларини, фикрларини ёзади. Асосий мақсад ногўғри бўлсада талаба-ўқувчиларнинг фикр билдиришлари, охир оқибатда тўғри хулосалар чиқаришларига эришишдан иборат. «Нима учун?» саволининг кўйилиши ва унга жавобларнинг ёзилиши муаммо ечими топишунча давом этади. Дастлаб бир партада ёнма-ён ўтирган талаба-ўқувчилар, сўнгра кичик гурух, охирида бутун гурух ёзма жавоблари ҳамкорликда таққосланиб, таққорланувчи ва хато фикрлардан тозаланиб, бир умумий тўғри натижага келинади. Ногўғри жавоблар танқид остига олинмайди.

272

undab, ruxsat beradigan yoki ta'qiqlaydigan narsalarni din savob, uvol (gunoh), halol va harom tushunchalari yordamida mustahkamlagan. Din, insonni axloqliqlashtirishning vositasi tarzida ish ko'radi. Demak, diniy taqvo bilan axloqiy talabning maqsadi yaqin. Jamiyatda insonlar o'rtasidagi munosabatlarda e'tiqod tuyg'usi qanchalik kuchli bo'lsa, jamiyatda ma'naviy muhit shunchalik yaxshi bo'ladi. Bu bilan biz kishilar taqvodor bo'lishi kerak demoqchimiz, shunchaki ular o'z faoliyatlarida faqatgina o'zlarining foydalarini ko'zlab emas, balki, savob yo'lida birovlarining ham ehtiyojlaridan kelib chiqib ish yuritishlar jamiyatda adolat tuyg'usi shunchalik rivojlanadi. Lekin shunday davrlar bo'lganki, din rasmiy davlat mafkura darajasiga ko'tarilgan, bunday paytlarda esa jamiyat ma'naviy hayoti qashoqlashgan, mutaassiblik kuchaygan.

Davlat paydø bo'lgandan keyin ma'naviy talablarning bir qismi huquqiy qonun-qoidalarda o'z aksini topadi. Huquq tartibga soluvchi, cheklovchi, erkinlik darajasini belgilovchi, majburiylovchi, nazorat qiluvchi va jazolovchi xususiyatga ega.

Huquq ham ma'naviyat singari ancha aniq va ancha muayyan ichki bo'linishlarga ega. Chunonchi, xalqaro huquq, fuqarolik huquqi, jinoiy huquq, mehnat huquqi va hokazo. Huquq inson erkinligi va mas'ulligining chegaralarini belgilovchi ong shakli va jamiyat instituti o'laroq, ma'naviy erkinlik va ma'naviy mas'uliyat chegaralarini bevosita belgilamasa-da, ularning shakllanishi va tushunilishiga metodologik, marfiy, psixologik jihatdan ta'sir qiladi, o'ziga xos mo'ljal vazifasini ham o'taydi. Sgarb ma'naviyatining ayrim kuchli va zayif jihatlari: huquqning formal birinchi o'ringa qo'yilishi, axloqiy me'yorlariga bepisan qolishiga ham bog'liq.

Ma'naviyatning siyosat bilan aloqasi, ilk davlatlar yuzaga kelgandan buyon mavjud. Masalan, miloddan avvalgi XVIII-asrda Bobil podshosi Zero, Xammurabi bu qonunlarni mamlakatda haqiqat qilish, adolat o'rnatish, yetim - yesirlar

va beva - bechoralarga himmat, rahm - shafqat ko'rsatish maqsadida joriy etganini ta'kidlaydi.

Ma'naviyat bilan siyosatning munosabatlari borasida ikki xil qarash mavjudligini ko'rish mumkin. Ularning biriga ko'ra, siyosat ma'naviy jihatdan axloqqa yondoshmog'i lozim, ikkinchisiga binoan esa, siyosat axloq bilan sig'ishmaydi. Birinchi qarash, siyosiy faoliyat axloq kategoriyalari bilan yug'rilgan bo'lishi kerak. Lekin davlat boshqaruvda adolatsiz rahmdillik, ko'ngilchanlik kabi tuyg'ularga erk berish davlatda parokandalikka, boshboshdoqlikka sabab bo'lishi mumkin. Siyosatda rahm-shavqat adolatga zid kelmasligi shart.

Ikkinchi qarash esa mohiyatan siyosatning axloq bilan hisoblashmasligini taqozo etadi. Bu qarash tarafdorlari axloqni siyosatga bo'ysundirishni, undan kerak paytida, tamomila yuz o'girish lozimligini ta'kidlaydilar. Bu usul orqali faqat vaqtinchalik g'alabaga eishish mumkin. Oqibatda esa bu g'alaba mag'lubiyatga aylanadi.

Shu sababli, o'z siyosatini tubdan axloqliqlashtirish - har bir zamonaviy davlatning hozirgi kundagi birlamchi vazifasi hisoblanadi.

Yuqoridagi mulohazalar shuni ko'rsatib turibdiki, ma'naviyat ijtimoiy munosabatlarning barcha ko'rinishlarida namoyon bo'ladi va ular bilan birgalikda rivojlanib boradi, jamiyatda bir - birini to'ldirib, shakllanib, inson ma'naviy hayotida birlamchi kuchga aylanadi. "Biz, - deydi birinchi prezidentimiz I.Karimov - iqtisodiy o'nglanish, iqtisodiy tiklanish, iqtisodiy rivojlanishni ma'naviy o'nglanish, ma'naviy poklanish, ma'naviy yuksalish harakatlari bilan tamomila uyg'un bo'lishini istaymiz".⁹⁸ Chunki xalq ma'naviyati o'nglanmaguncha, na ijtimoiy-siyosiy jarayonlarda, na iqtisodiy sohada, na ilm-fanda, na adabiyot va san'atda jiddiy yangilanishlar quvvatga kirishi qiyin.

⁹⁸ I.Karimov. Asarlar 3-jild. 35-bet.

15	С.Боймуродов	Ижтимоий тарбия жараёнда ёшларнинг никоҳ ва оилага муносабатини янада инсонпарварлаштириш йўллари	86
16	М.Э. Эшматов	Ижтимоий фанлар олдиди турган баъзи мулоҳазалар	90
17	Т.Қурбонов, У.Очлов	Ўқувчи ва талаба ёшларда мустақиллик дунёқарашини шакллантиришда миллий гоёнинг роли	92
18	М.Х.Файзиёва	Психология фанларини ўқи-тишнинг назарий методологик асослари	96
19	Г.А.Очилова, Б.Омонов	Ўзбекистонда фуқаролик Жамиятининг ривожлантиришда таълим-тарбия тизимини так-миллаштириш тенденциялари	100
20	С.Мўминова	Маънавий-интеллектуал коммуник масаласи	103
21	Н.О. Эшонкулов	Олий таълимда психология фанини ўқитишнинг долзарб масалалари	106
22	Г.О. Жалалова	Трансформация -- структуравий ўзгариш сифатида	109
23	Б.Жалолов	Авестонинг сакланиб қолмаган қисмларини реконструкция қилишнинг назарий асослари	113
24	С.Зафарова	Тарихий - фалсафий меросни ўрганишнинг баъзи илмий-назарий масалалари.	117
25	Р.Бойматов	Фалсафани ўрганиш муаммо-лари	122
26	Ш.Бекова	Ижтимоий-гуманитар фанларини ўқитиш жараёнида замонавий психологик-педагогик техноло-гияларнинг зарурати	126
27	З.Файзиев	Очик ахборот тизимларида ижтимоий-психологик хавфсиз-лик муаммолари	129

28	М.Муродова	Олий таълим тизимида таълимнинг методологик ва назарий асослари.	133
29	Б.Жалолов	Авестологиянинг икки фунда-ментал муаммолари борасида	137
II-ШУЪБА.			
МИЛЛИЙ ҒОЯ, МАЪНАВИЯТ АСОСЛАРИ ВА ХУҚУҚ ТАЪЛИМИНИ ЎРГАНИШИНИНГ НАЗАРИЙ-МЕТОДОЛОГИК МУАММОЛАРИ			
30	О.Эргашев	Суд – ҳуқуқ тизимини либераллаш-тиришнинг янги босқичи	143
31	Х.Махманова	Узлуксиз таълимда ҳуқуқий таълим ва ҳуқуқий тарбия узвийлигини таъминлаш масалалари	148
32	Ғ.Соатов	Маданиятшунослик фанини ўқи-тишнинг самардорлигини ошириш тўғрисида баъзи мулоҳазалар.	153
33	П.Н.Сайдуллаев	Глобаллашув шароитида ёшларни маънавий-ахлоқий тарбиялашни кучайтириш зарурлиги	160
34	Х.Махманова, А.Рўзиев	Одам савдоси: ёшларни ҳуқуқий ва амалий химоя қилиш бўйича таклифлар ва тавсиялар	162
35	М.Мунавварова	Ғоя ва миллий гоёни ўрганишга илмий - концептуал ёндашув зарурияти	168
36	Ф.Қаноғова	Ҳуқуқшунослик фанини ўқитиш-даги инновацион ва илгор хорижий тажрибаларда ўрганиш.	174
37	М.Мунавварова	Адабий меросда миллий ғоя маънавий илдиэлари	180
38	Н.О'тоқова, А.Ҳаббегова	Milliy g'oya va mafkuraning ma'naviyat bilan uzviy aloqadorligi	185
39	А.Ёқубов	Ижтимоий мослашув марказлари жиноятларни олдини олишда мустаҳкам ҳуқуқий асос сифатида	188
40	Абдуқамилов -Арий Р. Т.	Авестийские и Апо языковые и текстовые закономерности теории методологии познания и обучения	196

41	Н.Даминов	Баркамол авлод онгига миллий ғояни сингдиришда раҳбарнинг ўрни.	202
42	Т.Ёқубов	Маҳаллий ҳокимликлар ташкилий-назорат гуруҳлари фаолиятини янада такомиллаштириш ва иш самарадорлигини ошириш, ҳудудда кадрлар сиёсатини амалга оширишнинг муҳим омилдир.	206
43	А. Ёқубов	Оммавий ахборот воситаларини такомиллаштиришнинг ҳуқуқий асослари	214
44	Н.Даминов	Миллий ғоя тарғиботини такомиллаштиришнинг асосий омиллари	219
45	Б.Омонов	Сиёсий экология фанининг мақсад вазифалари	225
46	Д.Н. Sunatov	Sap'at: badiiy tahlil va talqin	229
47	Л.Баҳранов	Бадий танқидчи кадрлар тайёрлаш муаммолари	233
48	Ж.Х. Arziqulov	Milliy g'oya va mafkuraning jamiyat hayotidagi o'рни	236
49	S.N. Do'sturova	Oiliy o'quv yurtlarining bakalavt bosqichlarida ma'naviyatga oid fanlar o'quv dasturlaridagi mavjud muammalarg	239
50	А.Ҳошимов	Янаш шароитлари ва турмуш тарзининг баркамол шахс тарбиясига таъсири	244
51	Z.Boymurodov	Millatlararo totuvlik va bag'rikenglik milliy g'oyamiz talabi va tamoyildir	247
52	С.Ниезов, Э.Оролов	Глобаллашув шароитида ахлоқий камолот масаласи	251
53	О.Ғ.Эшдавлатов	Ҳуқуқий фанлар маъруза машғулотларини тақдимот усулида ташкил этиш технологияси	256
54	С.Ашурова	Вояга етмаган ёшлар маънавиятигана шакллантиришда тарбиячилар савиясига эътибор қаратиш	259

55	D.N. Sunatov, E.Imonov	Musiqa: idrok etish va ta'sir qilish	261
56	С.Ашурова	Талаба ёшларда мафкуравий иммунитет шакллантириш зарурлиги	265
57	С.Ниезов	Мутахассислик фанларини ўқитиш жараёнини фаоллаштириш ва жадаллаштиришга йўналтирилган педагогик технологиялар	267
58	G.Rahmonova	Ijtimoiy ong shakllari va ma'naviyat.	273
59	J.A. Jabborov	Ehtijoljar tizimini tasniflash.	276
60	D.Tursunova	Yoshlarda estetik tafakkurni shakllantirishning ijtimoiy mezonlari	281
III-ШУЪБА			
ИҚТИСОДИЁТ НАЗАРИЯЛАРИНИ ЎРГАНИШИНИНГ МЕТОДОЛОГИК МУАММОЛАРИ.			
61	Г.Эркаева	Форобий асарларида иқтисодий муносабатларни шаклланиш масалаларини акс эттиши	285
62	М.Раимова, Ш.Хонимкулов	Иқтисодиёт назариясини ўқитиш методологиясининг ўзига хос хусусиятлари	289
63	М.Останова	Аҳолини иш билан бандлиги ва меҳнат салоҳиятидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш муаммолари хусусида	292
64	Ш.Шукуров	Иқтисодий фанларни ўқитишда замонавий технологиялардан фойдаланиш масалалари	295
65	О.Н. Жўраев	Аҳоли бандлигини таъминлашда қишлоқ хўжалиги тармоқларининг ўрни	298
66	Ж.Исмагуллаев	Худудларнинг инновацион салоҳиятини бошқариш стратегияси	302
67	О.Н. Жўраев	Ўзбекистон республикасида меҳнат бозорини самарали ривожлантириш йўналишлари	307